

CÉLTUDATOSSÁG ÉS PÉLDAMUTATÁS ÉVTIZEDEKEN ÁT (KÖSZÖNTŐ PETHŐ MENYHÉRT 80. SZÜLETÉSNAJPA ALKALMÁBÓL)

Pethő Menyhért, professor emeritus 1933. november 13-án született a szabolcsi Pátróhán. Egyetemi tanulmányait a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végezte, ahol már első évesként Pólya László vezetésével bekapcsolódott a Soó Rezső vezette Növénytani Intézet kutatómunkájába. Céltudatos, törekvő fiatal kutatóként előadást tartott a Botanikai Szakosztály ülésén, majd megjelentette első tudományos dolgozatát az egyetemi folyóiratban a következő címen: *A környezeti tényezők hatása a Trichothecium roseum konidiumképzésére*. Soó Rezső személyiségének hatása a későbbiekben is meghatározó maradt oktatói, kutatói munkájában egyaránt.

Az egyetemi diploma megszerzése után biológia-kémia szakos tanárként egy miskolci gimnáziumban kezdett dolgozni. Az ott töltött egy év alatt megszervezte az oktatást segítő üvegház építését, máig emléket állítva ottani munkájának. 1956 szeptemberében tanársegédi kinevezést kapott a Debreceni Mezőgazdasági Akadémiára, mely végleges munkahelyévé vált. Kutatási érdeklődése az akkoriban nagy gazdasági károkat okozó kukorica golyvás üszöggomba élettanával kezdett foglalkozni. Több megjelent publikáció után egyetemi doktori értekezését 1959-ben írta meg „*A kukorica golyvás üszöggombája (Ustilago maydis Dc/Cd.) haploid és dikariotikus fázisának növekedési feltételei kultúrában*” címmel. Eredményeit magyar és angol nyelvű folyóiratokban is publikálta. Kandidátusi értekezését „*Az Ustilago maydis parazitizmusa, a gazda-parazita kapcsolat fiziológiája, különös tekintettel az eltérően fogékony kukoricafajták biokémiai és fiziológiai reakciójára*” 1969-ben védte meg. Az ezt követő években professzor úr fő kutatási területe a kórélettan volt, míg az 1980-as években érdeklődése a ciklikus hidroxámsavak felé fordul. Nevéhez fűződik annak igazolása, hogy a fűfélék gyökerei által kiválasztott ciklikus hidroxámsavak komplexet képeznek a rizoszféra nehezen felvehető vasionjaival. Elsőként mutatta ki a kakaslábű fajok gyökereinek magas ciklikus hidroxámsav kiválasztását, melynek fontos szerepet tulajdonított az allelopátiában. Bizonyította továbbá, hogy a stresszhatások fokozzák a növények hidroxámsav koncentrációját, ezzel igazolva e vegyületek stresszmarker jellegét.

Oktatói-nevelői munkája során megszámlálhatatlanul sok hallgató tanult, nevelődött a keze alatt. Kinevezése kezdetétől növénytani és növényélettani gyakorlatokat tartott. Az élettani gyakorlatokhoz fokozatosan beszerezte a szükséges műszereket, eszközöket, hogy az egyes életfolyamatokat a hallgatók műszeresen is mérhessék (légzés, fotoszintézis, transzspiráció stb.). 1959-ben készítette el *Növényélettani gyakorlatok* című jegyzetét. Kezdetben eseti, majd rendszeres megbízást kapott a tárgyfelelős oktatóktól az előadások tartására is. Mándy György professzor 1976-ban bekövetkezett halálával az előadások és a vizsgáztatások felelőssévé vált. A Mezőgazdasági Növénytani és Növényélettani Tanszék vezetését 25 évig, 65 éves koráig látta el. Több, tanulást segítő jegyzet megírása után oktatói munkája koronájaként megjelent a *Mezőgazdasági növények élettana* című tankönyve, melynek második, kézikönyvvé átdolgozott formája 1993-ban jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában. E könyv akadémiai nivódijban részesült és napjaink-

ban is több felsőoktatási intézmény növényélettan oktatásának szerves részét képezi. A hallgatói előadásait rendkívül igényesen, folyamatosan fejlesztette, modernizálta. Tudását példamutató tehetséggondozása révén is igyekezett továbbadni a hallgatók számára. 1962-ben megszervezte a Természetbarát Szakosztályt. Hallgatókkal, érdeklődő kollégákkal bejárták az egész országot, megismerkedtek hazánk természeti és épített szépségeivel. Tudományos diákköri hallgatók több országos versenyen helyezéseket értek el. Néhányan ma vezető oktatói, kutatói állásokban vannak. Mindig arra törekedett, hogy tanítványai mind az órákon, mind a tanórán kívüli találkozások alkalmával érezzék a felelősségteljes szigor mellett a humánumot is. Ennek köszönhetően 1977-ben megkapta az „Egyetemi Ifjúságért” emléklapoktetet. Számos egyéb díj után 2013. október 23-án a növénytermesztés szakemberképzése terén végzett közel hat évtizedes oktatói munkássága elismeréseként a vidékfejlesztési miniszter az Életfa Emléklapoktet ezüst fokozatával tüntette ki.

Kutatói, oktatói tevékenysége mellett oktatásszervezői munkája tanszékvezetőként, dékánhelyettesként, dékánként majd oktatási rektorhelyettesként is meghatározó volt az egyetem életében. Fontos szerepe volt a szakirányú képzések kialakításában, bevezetésében, valamint az alapozó tárgyak törzsanyagának kidolgozásában. Aktív közéleti tevékenysége révén több egyetemi és országos bizottság munkájában vett részt.

Professzor úr eltökéltsége, kitartása mindig csodálatra méltó volt és ma is az. Személyes közlése alapján ebben nagy szerepe volt és van nyugodt családi háttérének, felesége biztató támogatásának.

Széles körű kutatásai, oktató-nevelő munkája, vezető beosztásban végzett feladatai és egyéb tevékenységei alapján professzor úr méltán állítható a jövő nemzedék példaképei közé. Példa nélkül semmit sem lehet helyesen tanítani vagy tanulni – állítja bölcsen Columella, a római mezőgazdász, író. Köszönjük kedves Professzor Úr, hogy eredményei, valamint a család, az oktatás és a kutatás szeretete által példát állított számunkra. További aktív és jó egészségben eltöltött hosszú életet kívánunk Professzor Úrnak!

VERES SZILVIA, TÓTH BRIGITTA, MAKLEIT PÉTER, LÉVAI LÁSZLÓ